

Slovenski dom

Štev. 71

V Ljubljani, v torek, 30. marca 1943-XXI

Leto VIII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje Italijanskega to tujega
Izjava: Unione Pubblicità Italiana & A. Milano

Uredništvo in uredništvo: Kopitarjeva & Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva & Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provincia Italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana & A. Milano

Bollettino n. 1038

Violenti contrattacchi sul settore meridionale del fronte Tunisino

Il Quartier Generale delle Forze Armate com-

unica:
Nel settore meridionale del fronte tunisino nostri violenti contrattacchi, appoggiati da mezzi corazzati, hanno duramente ostacolato l'azione avversaria.

Sotto la pressione di prepoderanti forze ne-

miche alcuni capisaldi sono stati sgomberati. Velivoli italiani e germanici intervenivano nella lotta; in duelli aerei cacciatori tedeschi ab-

battevano due apparecchi.

Vojno poročilo št. 1038

Siloviti protinapadi na južnem odseku tunizijskega bojišča

Italijansko uradno vojno poročilo št. 1038

Na južnem odseku tunizijskega bojišča so naši siloviti protinapadi, ki so jih podpirala oklepna vozila, trdo ovirali nasprotnikov nastop.

Pod pritiskom dosti močnejših nasprotnikovih sil je bilo nekaj postojank izpraznjenih.

Italijanska in nemška letala so posegala v bitko. V letalskih dvobojih so nemški lovci se-

strelili dva stroja.

Na južnem in srednjem odseku samo krajevni boji

Sovjetske letalske izgube pri Orlu — Novi sovjetski sunki pri Ilmenskem
in Ladoškem jezeru krvavo zavrtni — Zavezniški poskusi v južni
Tuniziji odbiti

Hitlerjev glavni stan, 30. marca. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo:

Na južnem in srednjem odseku tega bojišča so bili tudi včeraj samo krajevni boji.

Severovzhodno od Orla je bilo na odseku ene pehotne divizije izmed 8 letal, ki so v nizkem poletu napadla, sestreljenih 7, med njimi 4 letala z znanimi bojnimi letalci.

Južno od Ilmenskega jezera in tudi pri Ladoškem jezeru je nasprotnik zopet začel napade, ki so trajali ves včerajšnji dan. Bil je s hudimi krvavimi izgubami zavrtni.

Junaški nastop italijanskih torpednih letal

Operacijsko področje, 30. marca. s. Italijanska torpedna letala, ki zmerom bde in so pripravljena vsak hip udariti po nasprotniku, kjer koli se pokaže, so spet ponovila slaven in junaški nastop na Sredozemskem morju navzile silovitemu vetru in nevihti. Napadla so ladijsko spremuljavo z 20 ladjami, katero so zagledala 27. marca zjutraj zahodno od rtiča Bougaron, ko je plula proti vzhodu.

Pri nastopu, o katerem je govorilo uradno poročilo št. 1037, so sodelovali štirje roji letalskih torpednikov, spadajoči v dve skupini, ki odhajata na nastope iz nekega našega otoškega pomorskega oporišča. Letala so se dvignila od 10.10 do 10.20 kljub viharju. Zaradi silno slabe vidljivosti, ki so bili krivi gosti oblaki in neprestani naliivi, se je skupina morala v zraku razpršiti. Prvi roj, ki je priletel v bližino afriške obale neke nad rtičem Fer, se je srečal z večjo skupino nasprotnikovih lovecev, ki so se prikazali pred njim, kakor da bi padli z neba. Torpedniki so se znali napadalec obraniti, ne da bi sami imeli kaj izgub. Drugi roj, ki je prišel za prvim po kratkem razmaku, se ni vrnil domov, pač pa je vodja roja poslal po radiu kratko sporočilo. Naloga izpolnjena, vračam se. Tretja skupina, ki je takoj nato priletela nad ladijsko spremuljavo, je zapazila velik parnik v plamenih. Zraven pa je ležalo prevrnjeno torpedno letalo z reševalnim gumijastim čolnicem, na katerem je bilo nekaj brodomorcev. Očitno je šlo za eno od letal tiste skupine, ki je sporočila, da je svojo nalogo izpolnila.

Tretji roj, v katerem sta bili dve patroli, je napadel tri največje parnike. Na vsak parnik sta se usmerili po dve letali. Nasprotnikovo odgovorjanje je v tem trenutku doseglo višek. Letala, ki so navzile temo opravila v redu svoje delo iz neposredne bližine, so morala skozi peklenški ogenj. Toda nasprotnikova obramba ni mogla preprečiti letalom, da ne bi do konca opravila svojega dela in vrgla na svoje cilje ves smrtonosni tovor.

Tako so dosegla tele ponosne uspehe: dva torpeda sta zadelo 10.000 tonski parnik, ki se je takoj pogreznil v morje. Druga ladja s 15.000 tonami, se je vnela in se kmalu prekucnila, s tretje ladje, katero je zadel torpedo, pa je proti nebu švignil gost dim in ogenj, kmalu pa se je potopila.

Nasprotnikova streljanje je bilo vedno hušje. Letala so se morala pred ognjem umikati, vrh tega pa so morala prebrčiti tudi strašno neugodne vremenske razmere, ki so se stalno slab-

Sklepi medministrskega odbora za preskrbo in cene

Priboljški v kruhu za mladino in delavce, izredna razdelitev krompirja, zelenjave in fig, najstrožje nadzorstvo nad cenami in neizprosni boj črni borzi povsod, določila o razdeljevanju tipiziranih izdelkov

Rim, 30. marca. s. Pod Ducejevim predstvom se je 27. marca od 17 do 19 ter 29. marca od 17 do 18.45 sešel medministrski odbor za preskrbo razdelitve in cene. Navzoči so bili vsi člani odbora.

Položaj prehrane: Minister za kmetijstvo je obsežno razlagal uspehe svoječasni ukrepov glede prehrane v zimi. Posebej se je ustavil pri dovolitvi izrednih dodatkov v kruhu, pri obsežnem razvoju in znatnem izboljšanju podjetniških in šolskih menz ter pri izrednem razdeljevanju in preskrbi z zelenjavo. Nato je poročal o sedanjem stanju prehrane ter je predložil odboru v pretres načelne smernice za prehrano države v spomladanski in poletni dobi.

Odbor je poročilo vzel na znanje ter je poudaril, da so svoječasni ukrepi in izpolnitve povsod, razen v nekaterih predelih, kjer izredne težave, ki jih prinaša vojno stanje, niso dovoljevale, da bi se uredilo razdeljevanje nekaterih živil, pomagale premagati zimo v zadovoljivih pogojih, ki so očitno boljši od lanske zime. Odbor je po temeljitim pretresu položaja, kakor ga je prikazal minister, odobril načrt za prehrano države v naslednjih mesecih. Načrt vsebuje naslednje določbe:

1. Otrokom od devetega do osemnajstega leta in delavcem se vrne obrok kruha, kakor so ga imeli pred zimsko dobo. Ohrani se mesečni dodatek 500 gramov testenin za prebivalstvo v južni in otoški Italiji.

2. Izredna razdelitev znatne količine krompirja, in sicer tako, da se bo z ujo okoristilo prebivalstvo, ki prehranjevalne težave najbolj čuti.

3. Izredna razdelitev zelenjave in znatne količine suhih smokov.

4. Razdeljevanje marmelade mladini in starim ljudem tudi prihodnje mesece na isti način kakor pozimi. Določene so izredne količine za nekatere vrste delavcev, kakor na primer za sadilce riža, ženjce in mlatičce.

Po teh ukrepih je prehranjevalni položaj letos spomladi različen od lanskega leta v naslednjem: izredni dodatek kruha, ki bi bil moral prenehati z 28. februarjem, je bil po Ducejevem ukrepu podaljšan do 31. marca; dobrot podjetniških kuhinj je bilo deležnih poldrug milijon delavcev, šolskih kuhinj pa milijon otrok.

Vprašanje cen. Odbor je nato razpravljalo o potrebi, da se izdajo novi ukrepi za ojačenje nadzorstva nad cenami in ukrepi proti prehranbenim prekrškom. Zato je sprejel sledeče sklepe, ki bodo začeli veljati že s 1. aprilom in se bodo strogo izvajali:

1. Naloga nadzorstva nad cenami in izvajanjem določil, izdanih po pristojnih oblastvih, se glede izdelovalcev ter glede odjemalcev zaupava prefektom pokrajin. Ti so za to delo odgovorni in imajo v ta namen na razpolago vso policijsko moč.

2. Zagotoviti je treba objavljenje cen z vsemi sredstvi, kakor jih v različnih krajih narekujejo krajevne potrebe. Vsekakor pa morajo biti ceniki živil in povrtine objavljeni vsak dan v vseh listih, kakor se objavljajo borzna poročila, ki zanimajo je najbolj omejen krog ljudi.

3. V vsakem kraju je treba poskrbeti za jasni in večkratni objavi, da bo prebivalstvo zanesljivo spoznalo, kateri organi so pristojni za sprejemanje pritožb, poskrbeti pa bo treba tudi za njihovo takojšnjo ugotovitev.

4. Da bi se okrepile pravne sankcije, je treba v hudih primerih poseči po konfinaciji ali pošiljavi v koncentracijska taborišča, v manj hudih primerih pa je treba obrat za stalno zapreti. Koder pa bi ta ukrep posebno škodoval javnim koristim, pa je treba lastniku odvzeti pravico vodstva, na njihovo mesto pa postaviti posebnega komisarja, ki bo vodil upravo podjetja do šest mesecev po končani vojni.

5. V krajih, kjer se bo pokazalo za potrebno, bo policija posebno strogo nastopala, pa naj gre za posega v izdelavo ali v trgovino ali med odjemalce.

6. Posebno se mora poostri nadzorstvo nad restavracijami in drugimi javnimi obrati, kjer se prodaja hrana.

7. Z vsemi sredstvi je treba izvajati propagando, da bodo pri tem sodelovali tudi konzumenti, ki morajo biti prepričani, da leži razlog, zakaj ni mogoče zvišati obrokov, v črni borzi in da ima vsak državljan in vsak fašist dolžnost naznaniti pristojnim oblastvom vsak prekršek, katere žrtve lahko postane. V tej vzgojni panogi bo stranka dala svojo učinkovito pomoč. Nobena dva ne sme biti o tem, da je eleherno kršenje najvišje dovoljenih cen nečastno in nedomoljubno dejanje.

Tipizirani tekstilni izdelki in oblačila. Odbor je nato preučil nalogo razdeljevanja tipiziranih tekstilnih izdelkov ter oblačil. Korporacijski tajnik je najprej osvetlil probleme izdelave in razdelitve tekstilnega blaga za ljudsko porabo ter predložil odboru predlog, kako naj se izdelki porazdelijo. Odbor je predlog odobril. Ta se naslanja na potrebo nadzorstva nad vsemi tekstilnimi izdelki in oblačili na vsaj poti od izdelovalca pa do trgovcev na debelo in trgovcev v drobni prodaji, tako da bi bila izključena sleherna možnost, da bi kdo tipizirane izdelke odtegnil navadni ljudski porabi ali da bi jih kdo ponujal ali prodajal po drugačnih cenah, kakor po tistih, ki so bile že od vsega začetka določene. V zvezi s tem predlogom bo industrija najprej skrbela za potrebe oboroženih sil in na podlagi posebnih dovoljenj tudi za izvoz. Vse druge izdelke bo treba dati na razpolago pešim državnim uradom za razdelitev tekstilnih izdelkov.

Izgube italijanskih generalov in admiralov v sedanji vojni: 18 padlih, 3 pogrešani

Rim, 30. marca. s. V sedanjem spopadu so 18 po zlu naslednji italijanski generali in admiralji: Padli: divizijski general Pietro Maletti, 10. decembra 1940, Sidi Barani; general armadnega zbora Giuseppe Tellerini, 6. februarja 1941, Bengasi; general armadnega zbora Federico Ferrari Orsi, dne 18. oktobra 1941, Egipt; divizijski general Giambattista Volpini, 16. maja 1941, Amba Alagi; divizijski general Ettore Baldassaro, 26. junija 1942, Marsa Matruh; divizijski general Alessandro Predieri, 18. oktobra 1942, Egipt; divizijski general Gavino Pizzoloto, 27. marca 1943, Tunizija; brigadni general Orlando Lorenzini, 18. marca 1941, Heren; brigadni general Alighiero Miele, dne 23. aprila 1941, Bengasi; brigadni general Ugo de Carolis, 12. decembra 1941, Rusija; brigadni general Giulio Bonssarelli di Riffredo, 22. decembra 1942, vojaška

bolnišnica, Napoli; brigadni general Guido Piacenza, 26. junija 1942, Marsa Matruh; brigadni general Paolo Carnassi, 20. decembra 1942, Rusija; brigadni general Giulio Martinat, dne 26. januarja 1942, Rusija.

Pogrešani: brigadni general Guido Lami, brigadni general Paolo Perot.

Admirali, padli: divizijski admiral Carlo Cattaneo, 28. marca 1941, vzhodno Sredozemsko morje; divizijski admiral Antonio Toscano, 13. decembra 1941, srednje Sredozemsko morje.

Generali kr. letalstva, padli: letalski maršal Italo Balbo, 28. junija 1940, Tobruk; general letalske brigade Stefano Cagna, 1. avgusta 1940, Sredozemsko morje.

Pogrešani: general letalske brigade Enrico Pezzi.

Kako so boljševiški partizani divjali v bosenskih mestih

Berlin, 30. marca. s. Iz pristojnega vojaškega vira so se zvedele pretresljive podrobnosti o ravnanju boljševikov s prebivalstvom, ki je začasno prišlo spet pod njihovo oblast in ki so ga pri svojem nezadržnem prodiranju nemške čete znova osvobodile. V Livnu na primer, ki so ga nemški in hrvatski vojaški oddelki pred kratkim spet zavzeli, je bilo prebivalstvo izpostavljeno najkru-tejšemu mučenju. Boljševiki so razdeljali in izro-

pali stanovanja, pobili zelo dosti ljudi in z orožjem nastopili proti vsem, ki se niso hoteli pokoriti njihovim nečloveškim ukazom. — Jokajoče ženske so zaman iskale moke okrog vojašnice, ki so jo porabili za žalosno ječo, iz katere je od številnih meščanov, ki so jih vanjo zaprli, prišlo le malo. Otroci, vsi prestrašeni in razpeteni, so begali v raztrganih capah po mestnih ulicah, ki so bile še vedno vse v dimu zaradi požarov, ki so jih podtaknili reči na begu, ter iskali starše. Kakšna čustva prevečajo celotno prebivalstvo zaradi takšnega krutega postopanja z njim, se vidi

Ti uradi bodo na podlagi razdelitvenega načrta, določenega od odbora za tekstilne izdelke in oblačila, in na podlagi pokrajinskih nakazil, ki so bila izdana od že obstoječih uradov za razdelitev v zvezi trgovcev, skrbeli za naročila posameznim industrijam, da bodo oskrbovale pokrajinska skladišča po vseh pokrajinah v kraljevini. Skladišča bodo oskrbovala trgovce v drobni prodaji na podlagi bonov, ki jih bodo izdajali uradi za razdelitev po točkah za oblačila, ki so jih oddali kupci in trgovine. Zveza industrijcev bo po navodilih korporacijskega ministarstva določevala vrste, tipe in količine tekstilnih izdelkov, ki jih bo morala vsaka industrija izdelovati.

Novi nemški uspehi v bojih med Dnjeprom in Donom

Berlin, 30. marca. s. V zmagovitih bojih med Dnjeprom in Donom so po poročilih iz pooblaščenih krogov nemške čete do danes znova osvojile 1350 središč, med njimi 40 večjih krajev in mest.

Angleži so na Berlin metali tudi - ponarejene živilske nakaznice

Berlin, 30. marca. s. Z ozirom na divjaški napad, ki ga je v noči na 27. marec izvedlo angleško letalstvo na nemško prestolnico, poročajo včerajšnji opoldnevni naslednje: Angleži so spuščali na Berlin tudi ponarejene živilske nakaznice z očitnim namenom, da bi povzročili hudo zmedo v organizaciji razdeljevanja prehrane. Vsi meščani, ki bi bili morda pobrali take nakaznice, jih morajo pri prici izročiti najbližji policijski postaji ali pa uradom za razdeljevanje pravih živilskih nakaznic. Kdor bi se pregrešil zoper to zapoved, bo utegnil kot vojni saboter biti obsojen na smrt.

Novo »nasprotnikove bedastote«

Rim, 30. marca. s. Včerajšnje uradno poročilo o sovražnikovi bedastoti pravi: Ženeva: Po poročilih, ki so prispele iz Italije, je Mario Appelius, eden sodelavcev pri rimskem radiu, bil žrtve atakata vprav v trenutku, ko je odhajal iz dvorane za radijske oddaje, kjer je bil govoril o učinkovitosti zavezniških letalskih napadov na italijanska mesta. Appelius je bil hudo ranjen.

Tudi nemški študentje vključeni v totalno mobilizacijo

Berlin, 30. marca. s. Gauleiter in vodja nemških študentov dr. Scheel je naslovil na nemške študente oklic, v katerem našteva naloge, ki jih v sedanjem času mora opraviti dijaštvo. Med drugim je dejal, da se ves nemški narod totalitarno bori proti najbolj divjemu nasprotniku in zato je treba tudi študij postaviti v vojno službo. Pod takšnim vidikom se morajo poenostaviti vsa sedanja določila za obiskovanje vseučilišč. Scheel zaključuje oklic z zatrdilom, da bodo nemški študentje in študentke zaradi tega morali o počitnicah vse svoje sile dati na razpolago za mobilizacijo vseh delovnih sil za narodno obrambo.

Korupcijski škandal v Versaillesu

Pariz, 30. marca. s. V Versaillesu se je odigral velik škandal. Voditelji tamkajšnjega Narodnega podpornega odbora so obtoženi, da so zapravili denar, ki ga je omenjeno društvo nabralo pozimi in da so pokradli živila in najraznovrstnejše druge stvari, ki so bile namenjene za prebivalstvo. Policija je prišla in zaprla 14 voditeljev tega društva. Smatrajo za verjetno, da bodo zaprli več visokih osebnosti iz Versaillesa, o katerih sodijo, da so tudi zapletene v škandal.

Vesti 30. marca

V Berlin je dopotoval madžarski prosvetni minister. Ostal bo tam več dni in si ogledal razne šole in zavode.

Fordove nove letalske tovarne v Wilberu se vedno niso v obratu, ker nabiranje delavstva ni uspelo, je povedal zastopnik Fordovih podjetij. Te tovarne bodo potrebovale 85.000 delavcev.

Na Atlantiku so osne podmornice uničile 2000 vreč ameriške pošte, namenjene za vojake v Severni Afriki in Angliji.

Med Italijo in Slovaško je bil sklenjen sporazum, po katerem se urejuje položaj velikih italijanskih zavarovalnic na Slovaškem.

V Bukarešti je bila ustanovljena italijansko-romunska trgovinska družba d. d. »Cimpe-rom« z glavnico 5 milijonov lejev. To podjetje bo izvažalo v Italijo živila, usnje, lesne izdelke itd. Italija pa v Romunijo konfekcije, tehnične in zdravilske potrebščine in kolonialno blago.

Bolgarski prometni minister je predložil zbornici predlog zakona za razpust dosedanjih plovnih družb v Varni in za ustanovitev državne trgovske mornarice.

po tem, da se je v mestni okolici vrglo na lov za tišlimi boljševiki, ki se jim ni posrečilo pravčasno pobegniti

Izšla je Bela knjiga

V znamenju Osvobodilne fronte

Dokazila o grozodejstvih komunizma v Ljubljanski pokrajini — V knjigi je 152 slik

Ljubljana, 30. marca.

To dni je izšla pod gorajim naslovom preseljena zgodovinska knjiga, edinstvena v naši literaturi. Je to dokumentarna zgodovinska knjiga, ki podaja dokazane najstrašnejše dogodke v razdobju zadnjih 20 mesecev, ko je »Osvobodilna fronta« s krvjo pisala najžalostnejše strani naše zgodovine.

Že uvod sam zelo preprečevalno dokazuje dejansko krivdo vsega gorja in nesreče, ki ga je povzročila Komunistična partija v plašču »Osvobodilne fronte« našemu narodu. Pomembno uvodno besedo ponatiskujemo zato kar v celoti:

Slovensko ljudstvo v Ljubljanski pokrajini se je dobro zavedalo, da njegove odločitve in njegova dejanja med to vojno ne bodo epeminske ne politične, ne socialnega reda v povojni Evropi. Vedelo je, da ni cilj niti enega, niti drugega vojaškega se tabora, pripravljati ob ogromnih lastnih žrtvah boljše življenje Evrope ter utirati pot oblasti Sovjetske Rusije nad Evropo. Zato se je posvetilo svojim življenjskim nalogom ter takoj po zloumu bivše države štiri mesece uživalo lep mir, če ohranjamo vse, kar se je tik poprej zgodilo. Ljudstvo je imelo ves interes, da si z lojalnostjo in mirnim delom zagotovi obstanek in bodočnost.

Če je to stanje moglo biti komu napoti, je moglo biti samo sovražnikom slovenskega naroda. Samo sovražnikom našega naroda je moglo biti do tega, da se slovensko ljudstvo na ozemlju te pokrajine ne ohrani. Če si je kdo prizadeval, da bi mirno življenje tega ljudstva motil; če si je prizadeval, da bi znosno stanje, ki smo ga bili deležni, prenehalo; če je začel z dejanji, ki so to stanje poslabšala; ki so naše ozemlje spreminila v vojno področje ter povzročila hude represalije, je to bil sovražnik slovenskega naroda ali pa plačan od njegovih sovražnikov, to je od tistih, ki imajo v svojih načrtih odstranitev našega ljudstva z zemlje, kjer je vse od začetka prebivalo.

Z vsem tem je od poletja 1941 dalje nad slovenskim narodom grešila organizacija, ki si je dala sleparsko ime Osvobodilna fronta (OF). V znamenju OF in po njenem prizadevanju smo Slovenci v Ljubljanski pokrajini izgubili položaj, ki smo ga dobili takoj po vojni. V znamenju OF se je začela agitacija, katere cilj je bil, z lažmi zmešati in nabujati zapeljane ljudi do dejanj, zaradi katerih je trpelo in trpi vse ljudstvo. V znamenju OF in pod vodstvom OF je potekalo delo, zaradi katerega je naša zemlja postala bojišče, zaradi katerega je uničenih tisoče slovenskih življenj, uničenega za milijone in milijone slovenskega narodnega imetja; zaradi katerega je na tisoče družin brez strehe ali nesrečnih; zaradi katerega je prišlo nad naše ljudstvo gorje, kakor ga v svoji zgodovini ne pomnimo. V znamenju OF se je začela med nami, edinemu narodu v Evropi, revolucija, ki nas je pred svetom osramotila kot politično nezrel, narodnoščno nezaveden in moralno naft narod.

Še več. V znamenju OF se je začelo in nadaljuje množično ubijanje poštenih slovenskih ljudi, uničevanje našega naroda ter njegovega imetja.

To se pravi, da je Osvobodilna fronta ne le v službi naših narodnih sovražnikov, temveč je sama poglavitni sovražnik našega ljudstva. O tem danes ni več dvoma. Dejanja poldruga leta: organiziranje blazne, samomorilske in bratolomilske revolucije, načrtno pobijanje poštenih slovenskih ljudi, priprava množičnih pokoljev, ki naj opravijo s sveta večino poštenega ljudstva, požiganje vasi in domov, cerkva in šol, preračunano povzročanje represalij, vse to kriče in neizpodbitno priča o tem, kaj je OF za slovenski narod — namreč, sovražnik št. 1.

Kako to?

Ker je OF v službi največjega sovražnika slehernega kulturnega naroda — komunizma. Še več: ker je OF ustanova in orodje mednarodnega komunizma za uničenje slovenskega ljudstva, njegove kulture in vere. Ker je glavni in edini namen OF bil razvijati med Slovenci komunistično, socialno in politično revolucijo, posledice katere majhen narod, kakor je naš, ne bi mogel preživeti.

Da je Osvobodilna fronta komunistična tvorba in orodje za komunistično revolucijo med Slovenci, dokazujejo naslednja dejstva.

1. Gibanje OF se je v Sloveniji začelo natančno ob vstopu Sovjetske Rusije v vojno. Prej o njem ni bilo sledu. Tedaj je vrhovna komunistična centrala v Moskvi, Kominterni, dala zapoved za splošno komunistično vstajo po vsej Evropi. Odzval se tej zapovedi ni nihče razen plačanih komunističnih agentov v Sloveniji. Pro-

gramatična himna slovenskih partizanov, oboroženih krdel OF to dokazuje z verzi:

»Naglo puško smo zgrabili
in odločno z doma šli
ko sovjetski so junaki,
skupni boj oklicali.«

Druga partizanska himna pravi:

»Na klie Kominterne združite se v čete —
v boj za svobodo, v boj za sovjete.
Rdeče smo fronte bojevniki mi...
ker naše je geslo: sovjeti svetla!«

Slovenske partizanske pesmi; izdalo glavno poveljstvo partizanskih čet junija 1942.)

2. Začetniki in voditelji gibanja OF so bili komunisti. Komunistična stranka in njen organizirani proletariati sta bila in sta duša in gibal OF. Za to je na razpolago nešteto uradnih priznanj vodstva OF. Tajnik izvršnega odbora Osvobodilne fronte in tajnik slovenske komunistične stranke Edo Kardelj — Kristof pravi v svoji okrožnici »O revolucionarnem razvoju slovenskega narodno-osvobodilnega gibanja OF« takole:

»Temeljna sila, ki je omogočila in razvila borbeno enotnost slovenskega ljudstva, je bila in je s svojimi avantgardističnimi značajem, preizkušenim in zakalanim kadrom ter krepkim nelegalnim aparatom — komunistična partija Slovenije... Ta sila je bila že za Jugoslavije globoko nelegalna, delovala je v nepomirljivem nasprotju in izgrizeni borbi z vsemi vladajočimi krogi... Današnji politični hegemon (= samovladar) slovenskega naroda je proletariati Slovenije... Temeljno silo revolucionarno demokratskega razvoja slovenskega naroda osvobodilne borbe tvori proletariati s svojo avantgardo — Komunistično partijo Slovenije... Bistvena karakteristika osvobodilne borbe slovenskega naroda je, da se razvija pod hegemonijo proletariata (namreč komunističnega, op. pis.).«

Druga okrožnica istega voditelja OF in komunistične stranke pravi:

»Partizansko gibanje se bo okrepilo, bo zmagovalo in doseglo svoj cilj samo, če bo vsak komunist do kraja izvršil svojo dolžnost in če bo ljubosumno bdel nad notranjo moralno in politično čvrstino partizanskih čet.«

Letak, ki ga je v imenu OF komunistična stranka izdala po lanskim decembrskih racijah za Ljubljano, pa pravi:

»Zavihrali bodo rdeči prapori svobode in zadelona bo »Internacionala«, pesem vseh prijateljev svobode...«

In tako dalje...

3. V izvršnem odboru Osvobodilne fronte, v njenem vrhovnem vodstvu imajo večino in vso besedo komunisti, med njimi znani mednarodni agenti in plačanci Kominterne, kakor: Boris Kidrič, Aleksij Baebler, Edo Kardelj, Prežihov Voranc — Lovrenc Kuhar, Franc Leskošek itd. Tajnik izvršnega odbora OF, to je glavni njen funkcionar, je tajnik slovenske komunistične stranke Edo Kardelj — Kristof. Ta je glede vseh odlokov vodstva OF pošiljal kot glavni funkcionar komunistične stranke še uradna navodila, kako naj te odloke podrejeni organi izvajajo, da politična linija in vpliv komunistične stranke ne bosta trpela. (Glej: pismeni odlok izvršnega odbora OF z dne 1. oktobra 1942 novemu vrhovnemu poveljniku partizanskih čet v Sloveniji Matiju in spremno pismo tajnika Kardelja glede partijske linije, kakor ju je priobčil ljubljanski dnevnik »Slovenski dom« z dne 15. januarja 1943 in kakor sta v fotografskim posnetku delno objavljena v tej knjigi.)

4. Vsa organizacija OF je izvedena strogo po komunističnih načelih in načinih: trojke, terenski odbori, rajonski odbori. Njena oborožena krvela se imenujejo »partizani«, to je pristajši komunistične stranke. Na vseh kolikaj vodilnih mestih, partizanskih edinicah, terenskih odborih itd. so sami komunisti, člani stranke. Vsaka ustanova, edinic in skupina OF mora imeti političnega komisarja, to je uradnega nadzornika komunistične stranke, ki so mu pridržane vse odločitve. Vsaka edinic mora imeti komunistično celico, kjer sta komandant in politični komisar le navadna člana, glavno besedo pa ima tajnik celice. Kar ta odloči, to morata komandant in komisar izvršiti!

5. Uradno glasilo Osvobodilne fronte je »Slovenski poročevalec«, že v bivši Jugoslaviji glasilo komunistične stranke. Njegovo pisanje in stališče do vseh vprašanj: do vojske, do bivše Jugoslavije itd. razločno kaže, da je njegova linija, torej linija OF, docela komunistična.

6. Osvobodilna fronta je hkrati s političnim uporom skušala izvesti tudi socialno revolucijo — po komunističnih načelih. O tem pričajo krvavi dnevi »republike« v Loški dolini, Žužemberku, Dobropoljah, Gabrju itd.

7. Osvobodilna fronta je svoj glavni boj od vsega začetka in z vsemi silami in sredstvi usmerila samo proti idejnim nasprotnikom komunizma, slovenskim katoličanom, katoliškim usta-

novam, veri in Cerkev ter proti kmečkemu ljudstvu kot naravnemu nasprotniku komunizmu in revoluciji. Dokaz: umori vodilnih katoličanov v Sloveniji, pokolji najpoštenjših in najvernejših kmečkih družin.

8. Osvobodilni fronti so se iz bivših slovenskih političnih taborov pridružile tiste skupine, ki so bile levičarsko ali komunistično pobavane: levičarski del Sokolov, krščanski socialisti itd.

Da je cilj Osvobodilne fronte bil uničenje slovenskega ljudstva, dokazujejo naslednja dejstva:

a) OF je z vsemi sredstvi skušala zaneti splošni politični upor in socialno revolucijo med Slovenci tedaj, ko je z ozirom na splošni položaj v Evropi bilo to naravnost blazno in ko ni takih poskusov tvegal noben drug narod, niti francoski, kjer je komunizem imel tik do vojne mogočno besedo. Za majhen narod, kakor smo Slovenci, pomeni vojna ali revolucija uničenje. Uničenju zaradi vojne smo po čudežnem naključju ušli, zato nas je OF skušala izbrebiti z revolucijo.

b) Osvobodilna fronta je za zrevolucioniranje in torej za uničenje vsega naroda uporabila vsa sredstva: agitacijo, preračunano na nacionalna čustva, spomine na nekdanjo državo, laži v bližnjem koncu vojne, o neizmerni socialni sreči, ki nas čaka, o mogočnih zavzetnikih.

c) Ko je poslabšanje političnega stanja z ukrepi oblasti glede konfinacij, internacij, o uvedbi vojnega sodišča, o talcih, o raznih omejitvah in nazadnje z uvedbo vojnega stanja in temu odgovarjajočih represalij odprlo oči celo zapeljanim: ko so posledice dela OF bile že krvave in kriče, ni njeno vodstvo nehalo s svojim pogubnim delom, kakor bi bilo moralo, če bi bila v tem gibanju vsaj trohica idealizma ali narodne zavesti. Spustilo se je v nove blazne avanture ter z vso silo svojih pobesnelih komunističnih tolč udarilo po slovenskem ljudstvu in slovenskemu narodnemu imetju, da bi Slovenci k revoluciji prisilili. Ker je ljudstvo komunistični obraz in komunistično vodstvo Osvobodilne fronte spoznalo, mu ni maralo slediti. Zato je padlo po njem komunistično maskevanje z vsemi strahotami: požigi vasi, pokolji posameznikov, družin in skupin, denunciacije, blaznini in brezobzirnim uničevanjem ljudskega imetja.

Prihodnji koncert bo dne 5. aprila v veliki filharmonični dvorani. Koncertni spored bo izvaljati znameniti italijanski violinski virtuoz G. G. Ciampi. Podrobnosti sleda, danes pa že opozarjamo na koncertni nastop odličnega umetnika. — Predprodaja vslopnice bo od jutri dalje v Knjižarni Glasbene Matice. Začetek koncerta bo ob pol 7.

Prvo pomladansko deževje

V soboto je začelo sprva lahno rositi, v ponedeljek je postal dež nekoliko izdatnejši in sedaj je začelo lahno in trajno deževje. Vode so bile to pomlad zelo nizke. Mnogi mlini ob Savi niso mogli mleti. Letos je bila Sava izredno nizka. Ljubljana je na Barju ohranila skoraj svojo višino, ker sta bili obe zatvorjeni v Ljubljani, ona na Špiči in ona v Gruberjevem prekopu popolnoma zaprti. Pritoki Ljubljanice pa so imeli prav nizko vodno stanje.

Letošnji marec bo splošno izkazal nizko število deževnih dni in skoraj neznatno množino dežja. Bil je sicer izredno toplel in sončen. Jutra so bila izredno hladna, večkrat je zjutraj voda po jarkih zmrznila, po travnikih je bila slana, a na Barju so imeli prav malo megle. Če je bila megla, je bila redka in zelo nizka. Marec je bil druga leta primerno moker, večji del pa tudi suh in lep. Leta 1938. je bil marec skoraj tako sončen in lep kot letošnji, saj so bili samo 4 deževni dnevi s 30,4 mm dežja. Tudi marec leta 1939. je bil suh, ko je bilo le 8 deževnih dni in 47,7 mm dežja. Tudi marec leta 1940. je imel le 8 deževnih dni, toda 83,5 mm dežja. Zelo moker marec je bil leta 1941., ko je bilo 11 deževnih dni in 131 mm dežja. Lanski marec je bil sicer v pogledu deževnih dni rekorden, saj je imel 16 deževnih dni, toda glede mokrote razmeroma ubožen, ko je v vseh teh deževnih dneh padlo le 46,3 mm dežja.

Sedanji dež je dobrodošel vrtnarjem in majnim obdelovalcem. Ze obdelane grede in njive je dež lahno namočil, kar je ugodno za kalenje raznega že vsajenega semena. Ljubljanski mali obdelovalci nje so doslej že posadili čebulice, česen, razne solate, grah. Nekateri so nasadili že precej krompirja. Drugi so pa poskušali že saditi visoki in nizki fižol, za katerega pa je najugodnejši čas sele okoli sv. Florijana, to je v začetku maja.

Pij VI. je malo pred smrtjo ponovil svojo željo, ki jo je izrazil že v svoji oporoki, naj bi njegovo truplo prepeljali v Rim. Ta želja se mu je res spopolnila, toda šele čez veliko let leta 1802.

Napoleon je zaukazal v svoji oporoki v drugem odstavku, naj njegov pepel prepeljejo in pokopljejo na obrežju Seine sredi francoskega naroda. Tudi njemu se je ta želja spopolnila, toda šele čez dosti let leta 1840.

Vemo, da si je Napoleon želel, da bi njegovo srce poslali Marii Luisi, Antonmarchi je našel v ta namen vzel srce in drobje iz trupla. Toda otoški upravnik ni dovolil pošiljke in oboje so morali postaviti v rakev.

Truplo Pija VI. je nazadnje brez vsakršnih slovesnosti pokopal monsignor Spina, kateremu so ga dovolili prekopati. Tudi Napoleono-vo truplo so pozneje prepeljali v Sveto Helene s precej skrčenim in hladnim obrednikom in šele čez devetnajst let je mogel počivati v kripti pod kupolo ranjencev.

Napoleonov sin.

V nekdanjem cesarskem gradu Schönbrunn si lahko še zdaj vsak obiskovalec ogleda sobo, v kateri je prebival Napoleon in kjer je podpisal odredbo, ki je uničila cerkveno državo in svetno papežev oblast. Po tej odredbi so dne 17. maja 1809 papeško državo združili s francoskim cesarstvom in Rim razglasili za »cesarsko in svobodno mesto« ter drugo prestolnico cesarstva. Državi, ki so jo tako razglasili za francosko, je Napoleon pozneje imenoval vladarja v osebi svojega sinčka, ki ga je pričakoval.

Ta sinček se je rodil dne 20. marca 1811. ? njegovo rojstvo ni bilo posebno srečno: dete je bilo kakor mrtvo, tako da ga je zdravnik zavil v plenice ter ga položil na tla, da bi se zavzel samo za mater. Kmalu nato pa je dete nepričakovano pokazalo znamenje življenja in začelo preglušljivo jokati. Potem so ga zasilno krstili ter mu dali ime Napoleon Francišek Karel Jožef.

S štajerskega

Odkritje spomenika prve svetovne vojne v Trbovljah. Na trbovskem pokopališču so na spominskih dan junakov odkrili posrečen spomenik žrtvam iz prve svetovne vojne.

Zavednih prebivalcev apaske kotline se spominja ob 4. obletnici sobotna »Tagespost«, ki piše, da je bila vroča želja prebivalcev apaske kotline, da bi si priborili priključitev v nemško državo. Tako so se 27., 29. in 30. marca leta 1939 zbrali nekateri fantje in dekleta iz apaske občine v Zibreci in priredili prvi pohod. Med navdušenim vzklikanjem »Sieg-heil« so najprej vabili vaščane, naj se jim pridružijo, nato so pa tudi v sosednjih vaseh pozivali ljudi k sodelovanju. Ko je sprevod udeležencev narasel na okrog tisoč ljudi, je odkorakal v Apače, kjer so udeleženci zapeli pred orožniško postajo nemško himno in vzklikali osvoboditvi Spodnje Štajerske. Pohod je bil opravljen v redu in zato orožništvo s svojimi pristaji ni moglo ukreniti ničesar. Množica je vzklikala Hitlerju in nemški državi, kakor tudi osvoboditvi. Demonstranti so vzklikali eno uro in nato odkorakali na svoje domove. 28. marec je potekel v miru, 29. in 30. marca pa so bile zopet take demonstracije kljub temu, da so bili orožniki ojačeni. To pot se je sprevodu pridružilo zlasti mnogo družin z otroki. Kljub temu, da so orožniki uporabljali pendreke, se množica ni dala razgneti. Kasneje so prebivalci apaske kotline nehali z demonstracijami, ker je bilo preveč dela na polju. Tedaj pa so orožniki postali bojevitvi in so aretirali tiste, ki so jih vodili demonstracije. Aretiranci so bili poslani v Apače, odtod v Ljutomer in naprej v Maribor na okrožno sodišče, kjer so bili 72 dni zaprti. Ko so bili iz preiskovalnega zapora izpuščeni, so nekateri zbežali čez mejo. Danes pa se bore za svojo — zopet nemško — domovino kot vojniki na vzhodnem bojišču.

Smrtna kosa. V Mariboru je umrla hčerka pomožnega delavca Ana Kranjc, doma iz Nove vasi pri Ptuj. V Tezmem pri Mariboru pa 75-letna učiteljica žena Roza Serajnik roj. Špičelj. V Ljubnem pri Celju 70letna Marija Sodin roj. Maslnak in vdova Koželj. Zahodno od Alagirja je 7. novembra padel 20letni poporočnik v oklepem polku Otfried Prinz, doma iz Ptuja.

Zamolčani Napoleon

Ker sem se hotel poučiti o zadevi ter preiskati prve vire, sem sam poiskal strokovnjakov, tako v svoji domovini kakor tudi v tujini. Večino podatkov glede tega hranijo v zbirki Britanskega muzeja in s to zadevo se je prav takrat ukvarjal angleški zdravnik dr. Arnold Chaplin. Iz obeh virov sem dobil obširna pojasnila in tudi pismene odgovore, za katere sem prosil, da bi se mogel opravičiti pred svojimi bralci.

V pismu z dne 17. novembra 1925 mi je Britanski muzej poslal po dr. Chaplinu izčrpen odgovor, kateremu tu prinašam tisti del, ki se nas tiče: »Imena zdravnikov, ki so bili navzoči, so znana. Med njimi je bil neki dr. Archibald Arnott. Zgodba, da so Napoleonovo srce požrle miši, pa je osnovana na podatkih iz nekega njegovega pogovora. Dr. Arnott ni zapustil nikakršnega pisanega potrdila o tem, toda stvar je pripovedoval siru Jamesu Youngu Simpsonu, znamenitemu ranocelniku, ta pa jo je spet pripovedoval svojemu nečaku, profesorju Alexandru Russelu Simpsonu. — Pripovedovali so, da so po mutvaškem ogledu Napoleonovega trupla dne 6. maja 1821 položili cesarjevo srce na krožnik, ker so ga nameravali pozneje shraniti v alkohol v posebni posodi, ki bi jo postavili v rakev. Ponoči je Arnotta prebudil ropot v sobi, v katero so postavili srce. Ko je šel gledat, je našel dve miši, ki sta poskušali odnesti srce.«

Dr. Arnottovega sporočila ne oslabijo niti spisi Hudsona Lova, ki so shranjeni v Britanskem muzeju in vsebujejo podrobno poročilo o Napoleonovem mrtvaškem ogledu. Saj je vendar jasno, da dogodek z mišmi ni bil zaželen, a niti ne tako pomemben, niti pravno tak, da bi ga vsekakor kazalo omenjati v poročilu, niti ne tak, da bi se bahali z njim in ga v zapisniku ohranili zgodovini.

Po najdenih virih so Napoleonovo srce izročili zdravniškemu po-

močniku Rutledgu ter mu ustno ukazali, naj ga ima ves čas pred očmi. Rutledgov poročilo, ki govori o njegovi nalogi, tudi molči o dogodku z mišmi. Toda saj noben zakonik na svetu ne zahteva, da bi kdo izdal, in še celo v uradnem spisu, svojo nemarnost ali graje vredna dejanja. Sicer pa daje razlog za sumničenje že samo ta okoliščina, da poročilo omenja Rutledgu dano povelje, naj ima Napoleonovo srce ves čas pred očmi.

Verjetnosti tega dogodka ne škoduje niti dejstvo, da večina angleških in francoskih življenjepisov ne govori o njem. Saj je vendar 95 odstotkov Napoleonovih življenjepisov pohvalnih in bi jim bilo vsekakor zoprno omenjati kaj takega. Nadalje mnogi življenjepislo mogoče zato molčijo o tem, ker viri, objavljeni za Napoleono-vega življenja ali kmalu po njegovi smrti, ne govorijo o njem, kajti ta dogodek se je razvedel šele iz pogovorov, ki so jih imeli nekaj let pozneje. Večini življenjepiscev se mogoče niti ni zdelo vredno omenjati kaj takega. Nazadnje so imeli tako Angleži kakor tudi Francozi upravičen razlog za molk: Angleži, ker so dobro vedeli, da bi jim Francozi očitali (in jim še zdaj očitajo) način, kako so ravnali z Napoleonom, zatorej jih niso hoteli še bolj dražiti z ome-njanjem take dogodbe; Francozi, ker se jim je zdelo za njihovega velikega cesarja neslavno. Kakor mi je odkrito priznal neki francoski profesor, bi se celo težko kak francoski pisec upal zapisati to zgodbo, ker bi zbudila pri bralcu ogorčenje.

Kraj in čas pokopa.

Že v prvem delu smo omenili, da je Pij VI. pred svojim priganstvom izrazil željo, naj bi ga pustili v Rimu, kjer je želel umreti in biti pokopan; toda odgovorili so mu, da »je vsepovsod mogoče umreti«.

Isto se je dogodilo Napoleonu. Še dne 20. februarja 1806 je zaukazal obnoviti opatijsko cerkev svetega Dionizija, ker je želel kriptu urediti sebi in knezom svoje rodovine za grobnico. Vemo pa, da se ta njegova želja ni spopolnila in da je moral že v svoji oporoki dati drugačna navodila.

DRVARKA MARIJA

TOMAZIČ JOŽE BERANEK JOŽE

59.

Beli konjiček je veselo hrzal in rezgetal ter dirjal iz gozdne drvarije skozi pohorsko goščo po ozkih gozdnih kolnikih, preko obširnih planj, skozi frato, zasajeno z mladimi smrekami in hojkami. Med mlajem je rastel in ga preraščali listnati vrbovec ter modrika-sto cvetel, da je po frati izgledalo, kot bi bil planinski cerkovnik položil vijoličast Jezusov plašč v roso in sonce.

Pred cerkvico na zeleni kepi se je konjiček ustavil in Drvarka Marija je razjahala. Z nežno roko ga je pobožala in dejala:

»Hvala ti, moj konjiček!«

»Vesel sem, ker sva opravila dobro delo!« in je oddirjal.

Drvarka Marija pa je stopila v svoj dom ter zadovoljna sedla na svoj prestol.

60.

Pri drvarjih je odslej živel ubogi sinček hočkega graščaka prav tako, kot ga je bil njegov oče preklel, da bo le drvar in pastir.

Dečka so oblekli v domačo hodno obleko, na noge mu privezali javorove cokle, da bi jih v frati ne izgubil, in mu dejali, da je za pastirja ovčarja že kar dober, dovolj velik in močan.

In tako je z drugimi drvarčki pasel po pohorskih planjah in gozdnih fratah že kar prvo leto drvarjeve ovce. Kmalu se je krotkih ovac in paše tako privadil, da je včasih že kar sam pasel bele ovčice z jagnjedi — in jih ni izgubil.

Nekoč pa, ko so v frati zorele maline in se je modril vrbovec, je prišla k njemu na pašo Drvarka Marija.

Pastirček se je je silno razveselil.

Odlični XI. simfonični koncert

Snoči je bil v veliki unionski dvorani že enajsti simfonični koncert v letošnji koncertni dobi; tokrat ga je prvič dirigiral g. Samo Hubad, a solist je bil pianist g. Marijan Lipovšek.

Ze kar prvi zvoki težke in svečane Beethovnovre predigre k Goethejevi istoimenski drami »Egmont« so nakazali prelep večer res prave glasbene umetnosti, saj slovi ta predigra kot enakovredno, kongenialno glasbeno delo k literarnodramatski pesnitvi največjega nemškega pesnika; nekateri kritiki so menjali, da je skladatelj z največjim uspehom prelil pesnikove besede v svoje svečane zvoke. Kot glavna koncertna točka močnega koncerta pa je bil Beethovnov Koncert za klavir in orkester v g-duru s tremi stavki: Allegro moderato, Andante con moto, Vivace. Solist pianist Marijan Lipovšek je tu dokazal, da je med najboljšimi našimi pianisti (Trost, Adamič itd.) bodisi po svoji virtuozni tehniki, kot po svojem čustvenem toplem in sočno doživetem podajanju. Izredno zahteven klavirski part (čez 90 strani!), ki je bil nekaj dvogovor in odgovor z odmevom med klavirjem in orkestrom, je naš umetnik odigral brezhibno — na pamet. Žel je navdušeno odobravanje hvalnega poslušalstva in kar celo naročje pisanih šopkov.

Mnogo zanimanja je bilo za Stanka Premrla »Preludij«, ki sta zastopala slovensko simfonično književnost (Arnič, Skrijane, Lajovic, Adamič itd.) na tem koncertu. Oba preludija, ki sta sijajno instrumentirana ter z globoko občuteno melodijo, sta tokrat doživela svoj krst; njuni orgelsko svečani zvoki so prevzeli vsa prava glasbo ljubeča srca. Posebno je ugajal drugi preludij. Navdušeno odobravanje je priključilo v parterju sedečega skladatelja mojstra, da se je moral pokazati in zahvaliti. Slovenska simfonična glasba je na pravi poti in koraka z velikimi koraki v še lepšo bodočnost slovenske glasbe.

Sledila sta dva glasbena bisera iz italijanske operne glasbe, in sicer Mascagnijevi medigri iz

opere William Ratcliff (ki je za nas bil povsem nov!) in že dobro znana medigra iz »Cavallerie rusticane«, ki se čisto izvaja kot samostojna koncertna skladba. Bujni zvoki in strastna melodika južnega sonca, vse to je ostalo trajno, večno lepo, čeprav je Mascagni napisal omenjeno opero že pred 50 leti.

Kot višek pa je sledila Smetanova simfonična pesnitev »Višegrad« iz njegove svetovno znane simfonije »Moja domovina«. Prekrasno sozvočje harfe nas je uvedlo v bajne čase češke zgodovine na praškem gradu Višegradu iz dobe čeških kraljev Premislavov in bajnega narodnega peveca Lumira. Ti harfni akordi, predobro znani radijski klic, so bili vodilni motiv, ki se je prav wagnerijsko pletel in razpletal v tej prekrasni pesnitvi, ki zahteva od dirigenta kot od celotnega orkestra prav vse: tehnično znanje, misli in srce, čuteče srce za spev minljive slave češke zgodovine. Po »Vltavi« in »Iz čeških logov in gajev« je zopet suvereno pel Smetana lepoto svoje domovine.

Kot že omenjeno je snočni simfonični koncert dirigiral gosp. Samo Hubad, ki je našemu koncertnemu občinstvu že prav dobro znan dirigent s produkcij Glasbene akademije, koncertov Ljubljanske filharmonije ter Glasbene Matice. Dirigiral je z zelo umerjenimi kretnjami, deloma na pamet, ter dosegel izredno poslušnim simfoničnim orkestrom velikanski uspeh zase in za orkester. Obenem se je uspešno uvrstil med letošnje dirigente (Šifanec osem koncertov, po enega pa Rupel in Polič) ter prejel več šopkov in cvetja.

Dvorana je bila zopet razprodana, poslušalstvo hvaležno za prelep večer prave simfonične glasbe. Koncert so počastili s svojim visokim obiskom general Gambaša z drugimi odličniki.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

Sportne vesti Domači nogometni pari so izžrebani

Se slabih štirinajst dni nas loči od domačega prvenstvenega nogometnega tekmovanja. Klubi igrajo vsako nedeljo in se temeljito pripravljajo za prvenstveno borbo. Domače prijatelje okroglega usnja bo gotovo zanimalo, v kakšnem vrstnem redu si bodo sledile prvo in drugorazredne borbe, in s temi podatki vam lahko že posrežemo.

Kot znano, morata Mladika in Tobačna tovarna odigrati kvalifikacijsko tekmo, in to bosta odigrala prihodnjo nedeljo; zmagovalci iz te borbe se bo pridružil kot četrti že znani trojci: Ljubljana, Hermes in Mars. V boljše tolmachenje prvenstvenega razporeda bomo nedeljskega zmagovalca imenovali z x, premaganca pa z y.

Torej razpored:

- 11. aprila: Hermes : x — y : Zabjak;
- 18. aprila: Mars : Ljubljana — Korotan : Vič;
- 2. maja: Hermes : Ljubljana — Vič : y;
- 9. maja: x : Mars — Korotan : Zabjak;
- 16. maja: Hermes : Mars — y : Korotan;
- 23. maja: Ljubljana : x — Vič : Zabjak.

Kakor je razvidno, bo vsako nedeljo na sporedu ena tekma prvega in ena tekma drugega razreda.

Revančne tekme na obratnih igriščih pa bodo odigrane v dneh: 30. maja, 6. junija, 20. junija, 27. junija, 4. julija, 11. julija.

Rokodelski oder vprizori v nedeljo, 4. aprila, ob pol 6 popoldne igr »Višarska polenac«, ki jo je po svoji istoimenski povesti napisal Narte Velikonja. To delo iz našega narodnega življenja je pri prvih uprizoritvah imelo velik uspeh zaradi domačega okolja, ki je v njem z veliko močjo in kleno besedo oživilo. Opazujemo na ponovitve vse, ki dela še ne pozna, kakor tudi na predprijavo vstopnic, ki bo na dan predstave od 10 do 12 dopoldne in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I, desno.

Razglas

Glavni odbor za obdelovanje ljubljanskega barja v Ljubljani opozarja prebivalstvo, bivajoče ob ali v bližini glavnih odvodnikov, potokov in jarkov, da ni dopustno odmetavanje smeti, odpadkov in nerabnega materiala v potoke in jarke na ljubljanskem barju.

Vsa dela očiščenja in trebljenja v teh jarkih ostanejo brez haska, kar je v škodo ne samo barjanskim posestnikom, ampak tudi v škodo celotnega prebivalstva Ljubljane, ki je v veliki meri navezana na poljske pridelke iz tega področja.

Glavni odbor je odločen preprečiti v bodoče tako oškodovanje javnih interesov, pri čemer računa na sporazumno sodelovanje prebivalstva.

Razdelitev premoga in drv

Z dnem 31. marca t. l. zapade veljavnost zimskih nakazil za kurivo, ki jih je izdal Pokrajinski svet korporacij za dobo od 1. oktobra 1942-XX do 31. marca 1943-XXI in se po tem dnevu odrezki navedenih nakazil ne morejo več vnovčiti. Istotako zapadejo in izgubijo veljavnost tudi odrezki, ki so jih stranke izročile trgovcem, na katere do bava do 31. marca ni bila izvršena. Za dobo od 1. aprila naprej to izdal Pokrajinski svet korporacij nove celoletne nakazilce za kurivo, ki bodo dostavljene strankam na dom, odnosno v obratvališča. — Pokrajinski svet korporacij.

Rdeči križ poroča

V poizvedovalnem uradu Italijanskega Rdečega križa, avtonomna sekcija Ljubljana, ulica Ariella Rea (Gospodstvska) 2-II, naj se javijo med uradnimi urami od 8 do 12: Diz Ivan, Jevševar Zdenko, Mikulinič Rudolf, Logar Danica, Veselko Maks, svoji v u. Žigona Josipa, dalje Siliha Riharda iz Dolnje Lendave, Ipavec Alberta, svoji vojni ujetnikov v Campu concentramento P. g. 62, P. M. 3200 in osebe, ki so poslale pakete naslednjim: Velde Alojz, Sever Franc, Podraž Janez, Pajnič Ivan, Sečnik Jože, Hočevan Ivan, Boh Franc, Muster Jože, Zajc Vinko, Kozina Ivan, Vidic Stanislav, Vidic Anton, Fink Franc, Marenč Martin, Rožman Andrej, Kasi Adolf, Zupančič, Svajgar Franc, Peterle Alojz, Peršin Gabrijel, Černič Franc, Zalar Matko, Smolič Ivan, Arko Anton, Spreier Ana, Staruša Ivan, Staniša Jože, Mustar Jože, Novina Franc.

Ljubljana

Koledar

Torek, 30. sušca: Janez Klimak, spoznavalec; Kvirin, mučenec; Amadej, spoznavalec.

Sreda, 31. sušca: Gvidon, opat; Modest Krški, škof; Balbina, devica.

Obvestila

Krstna predstava Skrbniškovega misterija »Zmaga luči« bo v nedeljo, 4. aprila, ob 5 popoldne v frančiškanski dvorani. Predprodaja vstopnic od četrtka, 1. aprila, dalje v trgovini Štiligoj, Frančiškanska ul. 1.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Torek, 30. marca, ob 17.30: »V Ljubljano jo dajmo!« Red Tork.

Sreda, 31. marca, ob 17.30: »Mirandolina«. — Red A.

Četrtek, 1. aprila, ob 17.30: »Prava ljubezen«. Red Četrtek.

Petek, 2. aprila, ob 15: »Kralj na Betajnovci«. Izven. Zelo znižane cene od 12 lir navzdol.

Opera:

Torek, 30. marca, ob 17: »Janko in Metka«. — Red B.

Sreda, 31. marca, ob 17: »Eugenij Onjegin«. Red Sreda.

Četrtek, 1. aprila, ob 17: »Thais«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

Petek, 2. aprila, ob 17: »Zemlja smehljaj«. Izven. Cene od 28 lir navzdol.

J. Ogrine »V Ljubljano jo dajmo!«, veselo-igra v treh dejanjih. Osebe: Srebrin — Cesar, Rotija — P. Juvanov, Manica — A. Levarjeva, Cena — Starčeva, dr. Snaj — Drenovec, blap-pec Pavle — Peček, dekla Neža — Rakarjeva, notar — Košta, dve priči — Gorinšek in Benedičič. Igra se godi sredi prejšnjega stoletja. Režija Milan Skrbinšek.

Humperdinck »Janko in Metka«, muzikalna pravljica v treh dejanjih. Osebe: Metlar Peter — Janko, njegova žena Jera — St. Poličeva, Janko in Metka, njuna otroka — Golobova in Mlejnikova, Hrustaj-baba — Karlovčeva, Trošimček — Barbičeva, Rosimček — Urbančičeva. Dirigent N. Štritof, režija C. Debevec, vodja zboru R. Simoniti, koreograf P. Golovin, kostumi Jela Vilafnova.

ROKODELSKI ODER

Nedelja, 4. aprila, ob pol 6 popoldne: Domača igra: »Višarska polenac«. Predprodaja vstopnic bo v nedeljo od 10 do 12 in dve uri pred pričetkom v društveni pisarni, Petrkova 12-I, desno.

Edgar Wallace:

Žabar s krinko

Možak je ves prestrašen odkimal ter se zagledal proti grmčevju, kakor bi mislil, da je za prvim grmom skrit nekdo, ki ima namen prisluskovati.

»Ste že kdaj sedel v pržon? Jest mislim ječo? No, ja seveda ne more gospodična, kukr ste vi, mnogo vedet o teh stvarih!«

Zopet se je ozrl ter pazljivo motril bližnjo okolico.

»Vse velike ljudi sem tam vidu. Stann, da sm edin, k sm vidu veliga Saul Morrisa, največjega vlomilca od vseh. Mislite si, da ste vi jest, gspu-dična, — ah, to je strašno!«

»Bojim se, da vas ne razumem, gospod Maitland!« je šepetala tiho. Videla je, kako se je znova vse preplašeno ozrl po vrtu, ko da bi hotel s pogledom prodrati grmčevje, ki je raslo na vrtu ter skozenj videti ali se morda kdo ne skriva za njim. Nato pa se je sklonil k njenemu ušesu ter ji dejal:

»On mi je na sledi! Trdno jo je zagrabil za roko. »Vi boste ja gotovo za mene spregovoril pr nem kakšno dobro besedo, kajne? Povejte mu, da sem vas svajuri; on bo že zame potem ugodno vse uredi.«

Govoril je proseče in Ela je takoj razumela, da je on pod besedo »on«

menil Dicka Gordona. Prijel jo je za roki ter ju ljubkoval. Čeprav ga ni videla v obraz je vendar vedela, da joka.

»Karkoli bo v moji moči, bom naredila za vas, gospod Maitland. Toda vi ste izredno razburjeni, gospod Maitland! Morda bi bilo dobro za vas, če bi se posvetovali s kakim zdravnikom zavoljo svojega zdravja!«

»Ne, ne, nikar dohtarja! — Toda jest vam puvem, gspu-dična, oni« govoril je zelo počasi in s posebnim poudarkom, »oni me bodo ukol prnesli in tud Matildo! Toda vse moje premoženje sem zapustil nekem bluvek in to je dejal hihitajoče. »In tku ga bodo lohk prjeli!«

Od veselja se je začel tolči po kolnih. Ela je mislila, da je starec zblaznel.

Izredno velk načrt imam, haha! Nikol nism mou večga, gspu-dična! A znate pisat na pisalni stroj?«

Njegov glas je zvenel skoraj neslišno.

»Znam, pa ne preveč dobro.«

»Pridite v moj urad! Prov zares! Ne mislm se hecat! Saj vidite, sedem-inosemdeset let sem star. Le pridite k men, se boste lohku nasmejali!«

Nato se je zopet zresnil. »Men bo

že kaj slabga striu! To vem sigurno! Matildi nisem o tem nič povedu, ker bi ona takoj zagnala tak vrišč pa zajne. Tku je gspu-dična. Le pridite k men! Ta star Johnson ni več pr men! — Al ste dobil pism od mene?« jo je vprašal nenadoma.

»Od vas? Ne, gospod Maitland!« mu je presenečena dejala.

Napisan je pač bu pism za vas, to vem,« je dejal. »Toda gotovo ga niso virgl na pošto.«

»Prestrašil se je ter se hotel umakniti, ko je videl neko postavo pred hišo.«

»Kdu je tam.« je vprašal, kazaje z roko na moža pred hišo. Cutila je, da se po vsem telesu trese.

»To je moj oče, gospod Maitland,« je rekla. »Če se ne motim je malo v skrbeh zame, ker me tako dolgo ni nazaj.«

»Ah, takol! Vaš oče?« zdelo se ji je, da je bil s to njeno izjavo pomirjen.

»Zaboga, nkar mu ne povejte, da sm biu v ubožnc alj pa celo u kehl!«

John Bennett je stal mirno, ne da bi se mogel odločiti, ali naj pristopi k njima ali odide, ker ni hotel, da bi ju njegova prisotnost motila v pogovoru. Maitland pa je medtem prišel do njega.

»Dobr jut, gspud!« je rekel »Raunkar sm brrau z vašo čerka. Upam, da niste hud, gspud Bennett!«

»Nikakor ne,« je dejal John Bennett. »Ali ne bi vstopili malo v našo hišo, gospod Maitland?«

»Na, na,« je rekel Maitland bojazljivo. »Matilda me čaka.« Ni iztegnil niti roke v pozdrav, niti odkril se ni, ko je odšel. Njegovo obnašanje je bilo res že prostostko ter je bilo takoj videti, da možak ni bil deležen dobre vzgoje.

Eli je pokimal in nato rekel: »Na svidenje, gspud!«

V istem trenutku je stopil Bennett iz sence.

Zdravstvujte, gospod Maitland!« ga je pozdravil.

Maitland ni nič več rekel. Njegove oči so bile na široko odprte in lice mrliško blede.

»Vi? Vi?« je izdaval iz sebe. »Oh, moj Bog!« Zdelo se je, ko da bi vsak čas padel. Ela mu je priskočila na pomoč. On pa se je vzravnil ter tako hitro zbežal, da mu nihče ne bi prisodil niti 40 let. Sunkovito je odprl vrtna vrata in zdrvel po cesti do avtomobila.

V tišini je bilo elišati njegovo vzdihovanje.

Očka,« je dejala strahoma dekle. »Kaj te je morda prej že poznal?«

»To bi bilo nekaj čudnega,« je rekel John Bennett. »Sedaj pa, dragica, pojdi spat!«

»In kam greš ti, očka?« ga je nenadoma vprašala.

»Jaz moram z njim spregovoriti nekaj besed.«

Ela se ni vlegla. Stala je pri vratih ter čakala — pet minut, deset minut — petnajst minut. Nato je slišala ropot

avtomobila in njegov lepi avto je zdrvel mimo hiše s takšno brzino, da je metal cestno blato daleč okrog sebe. Končno se je oče vrnil. »Kaj nisi šla spat?« ji je rekel malo neprijazno.

»Očka, kaj si govoril z njim?« ga je vprašala v strahu.

»Ali bi bila tako dobra in mi naredila črno kavo?«

»Očka, zakaj je bil tako preplašen, ko te je videl?«

»Dragica, preveč vprašuješ! On me je pač poznal še od prej, to je vse!«

»Če bi le zopet kmalu prišel,« je vzdihnila Ela.

»Tega ne bo več semkaj,« je dejal preroko John Bennett.

Gospod Broad se zanima.

Dick Gordon je končal svoj pogovor z Elzo Maitland in se vrnil v policijsko ravnateljstvo, da bi govoril z Elkom.

»V splošnem smatram, da je Pentovillska jetnišnica zelo dobro zavetja. Tja sem dal prepeljati Balderja. Zahteval sem celo od jetniškega ravnatelja, da ga vtankejo v celico za že obsojene, pa mislim, da s to zahtero ne bom uspel, ker to pri njih najbrže ni navada. V splošnem pa je Pentoville najvarnejši kraj, ki ga poznam, in če zabari niso v stanju, da prežro kamenje, bo tam že na varnem spravljen. Torej, kaj vam je dobrega povedal stari Maitland, gospod kapetan?«

Dopolavoristi pri vojnih letalcih za 20 letnico italijanskega letalstva

Rim, 29. marca. s. Za 20 letnico italijanskega letalstva je dopolavoro po naročilu fašistične stranke vsem junaškim tovarišem letalcem celo v najbolj oddaljenih in majhnih vojnih ter začasnih letališčih ponesel vzvišena in ganljiva pozdrava vsega italijanskega naroda ter jim hkrati nudi prijazno uro duhovnega razvedrila. Pokrajinski dopolavoristi so pod pokroviteljstvom fašističnih zvez teknovali med seboj, kdo bo z boljšo pobudo prekosil drugega.

Toda niso samo pripravljali zabavne prireditve, ker so se dopolavoristi zavzemali tudi

za ranjence v zdraviliščih in za družine padlih letalcev, za sirote letalcev in za siromašne družine letalcev, ki so na najrazličnejših in najbolj oddaljenih bojiščih. Organizirali so na stotine umetnostnih prireditev in kinematografskih predstav ter tombole. Razdelili so na tisoče denarnih in tolažilnih nagrad. Fašiste so genovskemu letalskemu oddelku podarile praporce, trije praporčki pa so bili izročeni trem oddelkom v pokrajini Tarantu, kjer jim je krajevni dopolavoro med drugim podaril tudi štiri radijske aparate.

Strahotne uradne številke o žrtvah boljševizma, kakor jih Nansenov odbor navaja za Španijo, baltičke dežele, Rusijo in Poljsko

Rim, 30. marca s. V naslednjem navajamo uradne številke o žalostnem obračunu žrtv boljševizma v Španiji in v drugih evropskih deželah, kakor jih je objavil Nansenov odbor. (Iakšni odbori so bili ustanovljeni po raznih krajih in imajo nalogo ugotovljati število vojnih žrtv in podobno). Podatki Nansenovega odbora so naslednji:

V Španiji je bilo med revolucijo leta 1936 pomorjenih 12 škofov ter 17.500 duhovnikov, redovnikov in redovnic.

Na Letonskem: 1335 ljudi ustreljenih, 32.895 pogrešanih, zaprtih ali odpeljanih v dobi enega samega leta.

Na Estonskem: 1178 ljudi pomorjenih, 60 tisoč 911 odvedenih, 6000 otrok je osirotele, 1508 ljudi je bilo leta 1940 obsojenih, leta 1941 pa 5065 obsojenih, v juniju leta 1941 so jih vtaknili v ječo 1478.

Na Litvanskem: 1100 duhovnikov pomorjenih, 15.000 Litvancev je pomrlo zaradi mučenja, v nekaj dneh (od 22. do 27. junija 1941) pa je bilo pomorjenih 5000 ljudi, od 14. do 21. junija 1941 pa je bilo odvedenih 50.000.

Rusija: Od 1917 do 1923 je Čeka pobila 1 milijon 761.065 ljudi, in sicer 25 škofov, 1215 duhovnikov, 6575 profesorjev, ki so poučevali, 8800 zdravnikov, 54.850 častnikov, 260.000 vojakov, 10.500 policijskih agentov, 42.000 orožnikov, 19.850 uradnikov, 344.250 intelektualcev, 815.000 kmetov in 192.000 delavcev. Od lakote jih je v letih 1922 in 1923 pomrlo 10 milijonov, od tega samo v Ukrajini 1 milijon. Pol milijona Nemcev iz Povolžja pa je bilo odvedenih v Sibirijo.

Poljska: V Sibirijo je bilo odpeljanih 1 milijon 800.000 Poljakov. Od teh za 1.400.000 ni nobenega sledu.

Afrika – rojstni kraj kave

Ko ne bo več težav z izvozom, bo Afrika gotovo izvažala največ kave v svet

Kadar bo v Evropi zavladal nov red – piše »La Correspondence« – bo pridelek afriške kave igral brez dvoma veliko vlogo pri oskrbi širnega evropskega gospodarskega trga. Pred desetimi leti je Afrika prispevala k celotnemu svetovnemu pridelku kave komaj štiri odstotke, zdaj pa je ta odstotek narasel že na 7. Zlasti v Abesiniji so zasadili nova področja s kavovcem, sledili pa jim bodo še drugi novi nasadi, ko ne bo več težav z izvozom, zlasti v Kongu in v deželi Ruanda Urundi. Tedaj bo Afrika, rojstna dežela kave, gotovo postala tista, ki bo izvažala največ kave v svet.

Kar zadeva kakovost, ne bo tu nobenih dvor, zakaj v Afriki pridelujejo tudi že takšno kavo, ki

po kakovosti prav nič ne zaostaja za najboljšo kavo iz Srednje Amerike

Pobuda za gojitev kave v čim večjih količinah je prišla iz angleške vzhodne Afrike ter iz Tanganjike, Konga in raznih francoskih kolonij. Podnebne razmere so v vzhodni Afriki in v tropski zahodni Afriki zelo ugodne za gojitev kave. Zelo pomembne kavine nasade imajo v Angoli, kjer je tudi mnogo Nemcev, ki se ukvarjajo s to poljedelsko panogo. Pridelek kave se je v zadnjih letih znatno dvignil tudi v Belgijskem Kongu. Leta 1925 so tam pridelali približno 4000 vreč kave, v letu 1939-40 pa že nič manj ko 400.000 vreč, to se pravi ravno stokrat toliko ko pred petnajstimi leti. Republika Liberija kaj malo izkorišča izredno ugodne podnebne razmere, ker so tamkajšnji domačini preleni, da bi poskrbeli za kakšno boljše in obširnejše kavine nasade. Ker pa je strogo prepovedano, da bi tam kak Evropejec kupil kakšno zemljišče, ni nobenega upanja, da bi se položaj glede pridobivanja kave v Liberiji v bližnjih prihodnjih letih kaj prida spremenil.

Okrog 3 milijone vreč kave na leto

Leta 1939-40 so pridelali v Afriki najmanj 2,65 milijonov vreč kave (vsaka vreča tehta približno 60 kg), računali pa so, da bodo v prihodnjih letih pridelali 3,5 milijonov vreč kave. Agencija »La Correspondence« piše, da pridelujejo najboljšo kavo, kar jo daje Afrika, v britanski Vzhodni Afriki. Večina kavinega pri-

delka je šel doslej v Anglijo. Glavni pristanišči, kjer to kavo nakladajo, sta Mombasa in Tanga. Na trgu prodajajo to kavo pod imenom »kenijska kava«, ter prihaja v glavnem s področij okrog Kilimandžara, Nairobi, Usambe in pokrajine Nyassa. Najboljša kava iz teh krajev po kakovosti prav nič ne zaostaja za ameriško kavo iz Kostarike, ki velja sploh za najboljšo v Ameriki.

Mnogo kavinih nasadov v Vzhodni Afriki imajo – kakor rečeno – v rokah Nemci. Toda, njihovi lastniki so bili spriči zadnjih viharovnih dogodkov, ki so se odigrali v teh krajih, internirani ali pa pregnani. Angolska kava pa je po svoji kakovosti še vedno precej slaba, čeprav so jo zadnja leta že precej izboljšali. Nakladajo jo na ladje v pristanišču Loanda ter jo skoro vso odvažajo v Lizbono. Najboljši kavini nasadi so na področju Amboin. Toda vse te kave iz Angole v Nemčiji nič kaj prida ne cenijo, ker je slabše vrste.

V Abesiniji imajo dve vrsti kave: tisto, ki jo pridelujejo na škrobno obdelanih nasadih, ter neke vrste divjo kavo. Slednja je dobila ime po raznih trgovskih središčih, kakor na primer po abesinski prestolnici Addis Abebi, Bongi, Sioji ter za svetovna tržišča ne prihaja v poštev. Med tistimi vrstami kave, ki jo pridelujejo po raznih urejenih plantažah, pa uživa zlasti sloves hararska kava. Je po kakovosti od vse abesinske kave najboljša ter prihaja tudi na mednarodni trg.

Precej slovi tudi

kava iz Konga,

ki so jo v zadnjih letih v manjših množinah izvažali v Združene ameriške države. Doslej se je pojavljala v glavnem le na belgijskem trgu, ko pa bodo poskrbeli za zboljšanje njene kakovosti, si bo osvojila tudi druge evropske trge. V Belgijo so spriči razmeroma nizkih carin in zaradi drugih ugodnosti uvozili leta 1936 za celih deset odstotkov kave več kakor pa prejšnje leto. Kljub temu pa so pridelovalci kave v Kongu precej zaskrbljeni, to pa predvsem zaradi hude konkurence, ki jo dela na svetovnem trgu brazilska kava. Ker so v dobi od 1936 do 1938 zasadili v Belgijskem Kongu nove kavine nasade, tako da se je površina dvignila od 37.500 na 52.000 ha, se boje, da bo majhna Belgija v bodoče premajhen trg, da bi naj lahko spravili

HENRIK SIENKIEWICZ

ROMAN V SLIKAH

PRIPREDIL EDV. TRAVEN

305.
Počasi pa je duh po krvi zverji razdražil. Vznemirile so se, ježile grivo in krvoločno vohale po zraku. Potem je eden izmed levov planil k truplu žene z razmesarjenim obrazom, stopil nanjo in začel lizati strjeno kri. Drugi je skočil k moškemu, ki je držal v rokah dete, zašito v jelenčovo kožo. Otrok je začel vpiti od strahu. Oče je skušal otroka ubraniti, toda zver se je zdaj razjezila, pobila dete z enim zamahom šape, pograbila s čeljustmi očetovo glavo ter jo zdrobila, ko bi trenil.

306.
Zdaj so se tudi drugi levi vrgli na kristjane. Videti je bilo strahotne prizore. Glave žrtv so izginjale v žrelih, prsi so se odpirale pod udarci levjih šap, slišati je bilo, kako so hreščale kosti. Nekatere zverji so žrtve pograbile, jo držale v gobcu ter z njo begale po areni, kakor da iščejo mesta, kjer bi jo v miru požrle. Spet drugi levi so se vzpenjali drug proti drugemu kakor borilci.
Množica je zapuščala mesta ter se gnetla proti ograji, ki je bila okoli arene, da bi bolje videla.

ves pridelek te kave, zlasti še, ker Belgija kupuje kavo tudi drugod.

Tudi v mandatni pokrajini Ruanda Urundi pridelujejo leto za letom več kave, vendar pa po pridelku iz te afriške dežele le ni prav posebno velikega povpraševanja, čeprav je po kakovosti prvovrsten. Vzrok bo najbrž v tem, ker dozdaj še niso naredili za to kavo dovolj reklame, ali pa so se drugače premalo trudili, da bi bilo zanjo kaj več povpraševanja. Ni namreč dovolj, da je kakovost pridelka prvovrstna, pač pa ga je treba tudi primerno pripočiti, če ga hočeš prodati in si dobiti stalnih in zanesljivih kupcev.

Vso kavo, kolikor jo pridelajo

v francoskih afriških kolonijah,

so vsaj do pred nedavnim porabili v Franciji sami. Toda ta kava ni preveč prvovrstna. Naj-

boljša je še tista, ki jo pridelujejo v koloniji Reunion (tako imenovana bourbonska kava). Kava iz republike Liberije je po kakovosti še dosti dobra, a na splošno je ne upoštevajo bogve kako. »Preračunana« je bolj za Francijo in za Finsko, kjer imajo navado, da med kavjo prilivajo alkohol. Približno isto bi veljalo tudi za kavo iz afriške dežele Sierra Leone.

Danes, za četrto obletnico osvoboditve Madrida, je vse mesto v zastavah. Listi pišejo, da bo danes dobil Franco zlato kolajno mesta Madrida. Za 1. april pa se pripravljajo velika svečanost v proslavo velike zmage.

Brezove metle dobite pri Gospodarski zvezi, Bleiweisova 29.

TO NE GLAVAN:

Zemlja je zadihala

Kmetje so bili nekam mrzlični. V delo so se zaganjali kar brez smisla. In delo jim je zmerom sililo pred oči, v roke, da še pomisliti niso utegnili, kaj naj počno zdaj, kaj bo treba poprijeti potlej, ko postore to in ono. V njih je bival nekak trepet pred dežjem, pred zimo in pred smrtjo, saj jesen spominja na smrt. Ko človek umira, je najlepše. Spomine budi, joka za dnevi, posejanimi s soncem in radoščjo, sem in tja se zveseli še življenja in počasi odмира in sklepa rake za večno molitev v grobu. Taka je jesen, tak človek, žival, sleherno bitje na zemlji... Zima pa je smrt, utež, ki vleče človeško dušo k sebi, da je otožna in da komaj čaka vstajenja. Čudovita in krasna so pota narave.

Pri Jernejčevih so morali spet najemati v tabrh. Prosit je šel Matevž. In naprosil je Pavličkovo Mano, Subčo Rezo in Pangrečo Mico. No, nekaj bo zalegla tudi domača. Kadar bo treba, bo šla domov in skuhala štrukljev za žanjice. Pričele so zgodaj jutraj, ko so bile še vse krmežljave. Matevž jim je mislil ponagajati.

»He, he, zaspanke, zakaj ste pa sinoči tako dolgo čule? Posebno še ti, Mana, ki se kar ne moreš dneva nagledati? Joj, kakšna si! Kdo pa je sinoči rogovilil okoli tvojega okna, a Mana?«
»Kaj te briga!« mu je ona zabrusila in nemoteno sekala po bilkah.
»No, briga me ne, briga, ampak radovednost me ima, saj več, tudi možki smo včasih vaše sorte.«

Mana ni hotela ničesar slišati. Reza in Mica sta se dregnili s komolci in pomignili Matevžu, češ, le daj jo. Ta se je še bolj ojunatil.
»Mana, le počakaj, bom že Orlakarja povedal, da imaš z nekim drugim opraviti. Le počakaj! Saj vem. Orlakar je majhen, večerajšnji pa je bil longin, da bi ti lahko zvezdo za god odšepnil in ti jo dal

na glavo. No, ali se motim?«

»Tiho že bodi!« je že skoraj jezno zarentačila. »Svojo opazuj, če ti je toliko do babjih kikelj!«

»Saj jo, o, pa še prav dobro!«

»Prav, mene pa na miru pusti, če hočeš, da bom na vajino svatbo prišla in vama srečo želela,« se je nekoliko udobrovoljila, ko je videla Matevžev nagajivi obraz.

»No, saj nisem mislil nič hudega, samo radovednost me je imela. Kdo pa je bil, a?«

»Oče,« se je ona odrezala.

»Oče? Ta je pa iz trte zvita, Mana!«

»Če ne verjameš, pa nič.« Obrnila se je do Reze in Mice. »Kaj pa vidve mislite, kdo da je bil?«

Skomignili sta z rameni in s smehom na ustih odmajali z glavami. »Jernejčev Matevž je bil, nihče drug,« se je Mana nasmejala.

Prasnila sta v smeh, kazali nanj, in se vse tri dolgo smejale, da je bilo fantu kar nerodno.

»Gotovo si se zmotil, Matevž,« ga je podražila Reza.

»Saj je njegovi tudi Mana ime, zato ni čudno,« je dodala še Mica.

»Zdaj pa povej, če nisi ti rogovilil,« ga je silila Mana, ki se je kar nekam oddahnila.

Matevžu ni kazalo drugega, kot da je v smehu rekel:

»Nak, si me pa že s Kravcarjevim Gasparjem zamenjala. Meni se kar zdi, da se je v mesecu njegov nos svetil. Pa reci, če ni res.«

Več ni poslušal. Odšel je na drugi konec njive. Dekleta pa so se potlej še dolgo šalila in jemala v besedo vse vaše fante, ki so bili količkaj prida.

Ampak tale Ozimkov pa res ni nič prida. Pije kot krava na luži in govori kakor Ribničan,« je govorila Reza.

»Nak, pa res ni,« se je zavrnila Reza in si popravila rumene lase, ki so ji silili izpod rute.

»Reva tista, ki ga bo vzela. Jaz bi ga za ves svet ne, pa če bi me tudi sam ljubi Bog vklepal v njegov zakonski jarem,« je vedela Mica, ki ga je včasih rada oogledala, a jo je kasneje zmotil Antončkov Martinek.

»Kajpak, Martinek je boljši,« je zbadla Mana.

Mica je vzrojila:

»Boljši je, da veš, fant, kakršnih je malo. Take moraš iskati z lešerbo pri belem dnevu. Tvoj Orlakar se lahko skrije.«

»Pa grunt ima,« je navidezno branila Reza.

»Grunt ima, grunt,« je poprijela tudi sama, »Martinek pa nič.«

Sobenjak je, berač, ha, ha...«

»Dober fant je in rada ga imam. Ne pije, ne kadi, za drugimi ne meče oči in tudi on me ima rad. Pa recita, če ne bova lep par. Kar ponosna sem nanj!«

Prihajal je zopet Matevž. Hodil je zamišljeno in gledal v tla.

»Ampak, naše pa dolgo ni. Le kje hodi! Lačen sem, da bi najraje legel in zaspal.«

»Aha,« ga je prijel tako Mana za besedo. »Zakaj pa nisi spal? Si bil v Križu, kaj? Jaz ti bom že dala ponočevati, da si potlej drugi dan neraben za delo! Kaj si pa sploh že danes napravil? Nič. Samo pohajkujš! Ej, če bi bil ti moj! To bi te imela na vajetih!«

Matevž se je široko nasmejal. Ugajalo mu je, da se je Mana tako razhudila.

»Ti mene? Beži, beži, saj nisem kojek iz lecta. Še Orlakarja nimaš, pa bi imela mene, ki sem orjak spričo njega. To ti kar njemu pravi, če te bo voljan poslušati, ha, ha...«

»Te je, Mana, te je?« je pihala Mica.

»Nič me ni.«

»Kako bi jo pa, če bi sam zlodej pri njej nič ne opravil!« je rekel Matevž in krenil na pot, da pogleda, če ne gre že morda dekla z zajtrkom.

Res se je majala po hribu navzdol in videti je bilo, kako je zdihovala.

»Saj ne neseš železa,« je zavpil Matevž.

»Ne, ne tisto ne,« je odvrnila pod težo velikanskega jerbasa, pokritega z rdeče-križastim prtom.

»No, potlej pa stopi, lačen sem že.«

Stopil je k dekletom in jih povabil k zajtrku.

Ko so pojeli, je dejal: